

ประเทศต่างๆ ใน เวทีระดับโลก
ปรบมือชื่นชมและยอมรับความสำเร็จอย่าง
เป็นรูปธรรมของการขับเคลื่อน “นโยบาย
สาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม” ของไทย ที่
มุ่งผลักดันแนวคิด “ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพ”
(Health in All Policies) เน้นการมี
ส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่สมัชชา
อนามัยโลก ศ.คลินิก เกียรติคุณ
นพ.ปิยะสกล สกลสัตยาทร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
สาธารณสุข เสนอ กลไกประชา
รัฐ และ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ
พ.ศ.2550 เป็นตัวอย่างกลไก
สร้างความตื่นรู้ และการมีส่วน
ร่วมของทุกฝ่ายในสังคม
ขณะที่เวทีสร้างเสริม
สุขภาพนานาชาติ นพ.อำพล
จินดาวัดนะ เลขาธิการคณะ
กรรมการสุขภาพแห่งชาติ
เสนอรูปธรรมงานของ คณะ
กรรมการสุขภาพแห่งชาติ
และ สมัชชาสุขภาพแห่ง
ชาติ เป็นกลไกแก้ท้อความ
รับผิดชอบระบบสุขภาพของ
ทุกภาคส่วน

ศ.คลินิก เกียรติคุณ
นพ.ปิยะสกล สกลสัตยาทร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประเทศไทย ปักธงนำบนเวทีโลก เคลื่อนแนวคิด'ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพ'

ไฮไลท์แรกเริ่มที่ “การประชุมสมัชชาอนามัยโลก” สมัยที่ 69 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่ง ศ.คลินิก เกียรติคุณ นพ.ปิยะสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

สัมภาษณ์พิเศษ

สาธารณสุข นำคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุม และได้เป็นผู้แทนประเทศกล่าวปาฐกถาในที่ประชุมใหญ่เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2559 ในหัวข้อ “การเปลี่ยนแปลงของโลก : สุวาระการพัฒนายั่งยืนในปี 2030” (Transforming our World : The 2030 Agenda for Sustainable Development) ท่ามกลางคณะผู้แทนจากประเทศต่างๆ ทั่วทุกมุมโลก ซึ่งล้วนเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในแวดวงสุขภาพ

ศ.คลินิก เกียรติคุณ นพ.ปิยะสกล กล่าวว่า การไปให้ถึงการพัฒนายั่งยืนตามเป้าหมายในปี 2030 นั้น ทั้งองค์กรโลกอย่างองค์การอนามัยโลกและประเทศสมาชิกทุกประเทศ ต้องให้ความสำคัญกับประเด็นสำคัญได้แก่ 1.ต้องจัดลำดับความสำคัญของประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน 2.มีผู้นำที่กล้าตัดสินใจและลงมือทำอย่างจริงจัง 3.มีนโยบายสาธารณะที่พัฒนาจากข้อมูลและความรู้ สุดท้ายคือ 4.มีการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม โดยต้องมี **พลเมืองตื่นรู้** หรือที่เรียกว่า **Active citizens** เข้าร่วมอยู่ในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะและการทำงานในระบบสุขภาพด้วย ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยได้เริ่มแล้ว

“แนวคิดสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนคือ ทุมนโยบายห่วงใยสุขภาพที่เรียกร้องให้ทุกภาคส่วน และหน่วยงานที่อยู่นอกภาคสุขภาพ ต้องให้ความสำคัญกับมิติสุขภาพในทุกๆ นโยบาย และในภาคส่วนสุขภาพเอง ก็ต้องมีส่วนช่วยสนับสนุนการจัดความยากจน การเจรจาการค้าเสรีอย่างเป็นธรรม การดูแลสิ่งแวดล้อม ไปจนถึงการสนับสนุนให้เกิดพลเมืองตื่นรู้”

แนวคิดเช่นนี้ เป็นสาเหตุสำคัญให้ประเทศไทยประกาศ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 เพื่อสนับสนุนกระบวนการใช้ความรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ รวมถึงรัฐบาลชุดปัจจุบันที่นำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ก็ได้ประกาศนโยบาย “ประชารัฐ” บนแนวคิดการ **รวมพลังภาครัฐ เอกชน และประชาชน** สิ่งสำคัญคือ แต่ละภาคส่วนต้องลดความเห็นแก่ตัวลง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

“แนวคิดที่ต้องยึดถือ และนำไปใช้ปฏิบัติในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกประการหนึ่งคือ การเดินตามแนวทางความพอเพียง แม้ประเทศจะต้องการความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ก็ต้องอยู่บนฐานความพอเพียง เพราะการได้มาซึ่งความร่ำรวยและเงินทองจากการพัฒนา ย่อมต้องแลกมาด้วยการใช้ทรัพยากรที่เป็นอนาคตของคนรุ่นลูกหลาน และยิ่งอาจสร้างช่องว่างทางสังคมให้มากขึ้นด้วย”

ในห้วงเวลาเดียวกันอีกซีกโลก

หนึ่ง บนเวที การประชุมนานาชาติ ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ (IUHPE World Conference on Health Promotion) ที่เมืองกูร์ตีบา ประเทศบราซิล ซึ่งจัดโดย IUHPE หรือ สมาพันธ์นานาชาติ ด้านการสร้างเสริมสุขภาพและการศึกษา (The International Union of Health Promotion and Education) โดยมีประเทศต่างๆ เข้าร่วมอย่างคึกคัก

เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2559 นพ.อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการ จุดประกาย กระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ได้รับเชิญให้ไปนำเสนอประสบการณ์ของประเทศไทยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพที่เน้นแนวทาง “สร้างนำซ่อม” ตามแนวคิด “ทุคนนโยบายห่วงใยสุขภาพ” เช่นกัน

“ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกภูมิภาคอเมริกา (Pan American Health Office : PAHO) กำลัง

จัดทำแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนงานเพื่อสนับสนุนการทำงานสุขภาพตามแนวทางประเทศที่อยู่ในทวีปอเมริกา ในส่วนของประเทศไทย แม้ว่าอยู่คนละซีกโลก แต่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ จึงได้รับเชิญให้ไปร่วมเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน”

นพ.อำพลกล่าวว่า ประเทศไทยพัฒนาระบบสุขภาพและบุคลากรตามแนวคิดการสาธารณสุขมูลฐานมาตั้งแต่ปี 2550 จนได้ผลักดัน ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพ ขึ้นในปี 2529 โดยเป็นแนวคิดที่มุ่งสะท้อนปัจจัยด้านสังคมที่กระทบต่อสุขภาพมากกว่าเรื่องเชื้อโรค จนมาถึงแนวคิด “ทุคนนโยบาย

“ห่วงใยสุขภาพ” ในปัจจุบัน ซึ่งได้ขยายการปฏิรูประบบสุขภาพไปให้กว้างกว่าเรื่องมดหมอหยูกยา มีการออก พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีกลไกคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีองค์ประกอบ กรรมการจากทั้งภาครัฐ วิชาการ และภาคสังคม มาร่วมขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทุกมิติ ผ่านการทำ นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Healthy Public Policy) ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยกระทบสุขภาพในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม กว้างไกลกว่า นโยบายด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Public Health Policy) รวมถึงมีเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาทำงานกับระบบสุขภาพได้เต็มที่ ได้แก่ สมัชชาสุขภาพ ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ และการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เป็นต้น

“เป็นการถักทอเส้นด้ายแนวนอน คือ การทำงานของทุกภาคส่วน เข้ากับเส้นด้ายแนวตั้ง คือ การทำงานของหน่วยงานรัฐทุกระดับ เพื่อให้ได้ผืนผ้าที่งดงาม ไม่ใช่ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ”

นพ.อำพลได้ยกตัวอย่างกลางเวทีนานาชาติที่บราซิล ถึงรูปธรรมการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ กระบวนการพัฒนานโยบายร่วมกันจนเกิดเป็นข้อเสนอจัดตั้งกลไกศึกษา การป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและสังคมจากการค้าเสรีระหว่างประเทศ เพื่อให้คนทำงานด้านเศรษฐกิจได้ทำงานร่วมกับคนทำงานด้านสุขภาพ ค้นหาคำตอบทางนโยบายที่ดีต่อสุขภาพคนไทยร่วมกัน หรือการพัฒนาข้อเสนอ “วิกฤติการณ์เชื้อแบคทีเรียดื้อยาและการจัดการปัญหาแบบบูรณาการ” ผ่านสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ จนกระทั่งกระทรวงสาธารณสุขรับไปทำแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการแก้ปัญหาหนี้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ให้ทุกภาคส่วนลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างจริงจัง

ผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่างๆ ได้แสดงความชื่นชมบทเรียนของประเทศไทย ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบที่ทำงานเกี่ยวกับสุขภาพได้ก้าวหน้ามาก กระทั่งมี พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ และมีกลไกคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติที่ทุกภาคส่วนมาร่วมกันทำงานด้านสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม มีเครื่องมือส่งเสริมขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเรื่องสุขภาพแบบมีส่วนร่วมหลายอย่าง ซึ่งได้ใช้ทำงานมาแล้วนับสิบปี

“เป็นการเปิดประตูระบบสุขภาพให้กว้าง ไม่จำกัดรวมศูนย์อยู่แค่เรื่องการแพทย์และสาธารณสุขเท่านั้น ทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมทำงานที่เกี่ยวกับสุขภาพได้กว้างและทำได้จริง ซึ่งเป็นจุดเด่นที่นานาชาติให้ความชื่นชม เป็นการปักธงนำในระดับสากลที่เด่นชัด”

นพ.อำพล จินตาวัฒนะ
เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

นี่คือความโดดเด่นของกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ ที่ขณะนี้นานาชาติต่างหันมาฉาย “สปอตไลท์” ที่ประเทศไทยด้วยความสนใจในรูปธรรมความสำเร็จ ซึ่งคงต้องบอกว่าเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย ด้วยหัวใจเดียวกันคือมุ่งไปสู่ สังคมสุขภาพะ ให้ได้อย่างแท้จริง